

RAF-infiltrant

Bij de internationale speurtocht dertig jaar geleden naar RAF-terroristen werd ook een onschuldige Nederlandse vrouw opgepakt. Daarna werd ze ingezet als infiltrant. **64**

Godsdienstvrijheid

Gelovigen misbruiken het begrip scheiding van kerk en staat om anderen hun overtuiging op te leggen. Hoog tijd dus om de vrijheid van godsdienst af te schaffen. **70**

Links & lekker

In de jaren zeventig sloeg het brave weekbad *Nieuwe Revu* helemaal op hol, en zorgde voor rellen en schandalen. Oud-hoofdredacteur Ton van Dijk blikt terug. **78**

Huiswerk met Abdel

Zoals veel Marokkaanse jongetjes dreigt Abdel voortijdig de school te verlaten. Een mentor moet hem bij de les houden, maar de ouders werken niet mee. **92**

De grootste

Hermans, Mulisch en Reve worden vaak genoemd als de drie beste schrijvers die ons land heeft voortgebracht. Slechts een van hen kan de nummer één zijn. **98**

Taakstraf

Emma Brunt had wat gedronken, werd in haar auto aangehouden en kreeg een taakstraf in een verpleeghuis. Al na twee dagen werd ze ontslagen. **104**

Slim, sexy en druk

De roem van chicklit-ster Catherine Sanderson begon met een weblog over haar leven. Lunch in Parijs met de nieuwe Bridget Jones. **112**

Doodsangst

Mensen praten weinig over de dood, en eigenlijk is dat vreemd. Tenslotte zijn we er allemaal toe veroordeeld. **116**

Sporthotel

Bij Papendal ligt het Sporthotel, voor jonge Nederlanders die voor goud gaan. Vijf vrouwen over discipline, eten en vriendjes. **122**

Duur dierenleed

Het huisdier is een volwaardig gezinslid. Dus als de hond ziek is, mag de behandeling best wat kosten. In een Utrechts dieren-AMC zijn facelift, MRI of hartoperatie geen probleem. **130**

Slim, sexy & druk

De roem van chicklit-ster Catherine Sanderson begon niet met een weekbladcolumn maar met een weblog over haar leven. Lunch in Parijs met de nieuwe Bridget Jones. | door Herman Stevens

Wat wil de vrouw? Elke dag piekeren uitgevers in New York en Londen over die vraag, en daarin staan ze niet alleen. In de hele entertainmentindustrie – televisiezenders, filmstudio's, tijdschriften, tot aan de betere supermarkketens aan toe – is er niets belangrijker dan de vraag hoe het vrouwelijke publiek over de streep kan worden gehaald. De twee grootste successen op dit vlak zijn Helen Fieldings *Bridget Jones's Diary* en Candace Bushnell's *Sex and the City*. In beide gevallen was het startpunt een pretentieuze wettelijke column en groeide er een wereldwijde business uit met talrijke imitaties.

Samen leverden Fielding en Bushnell het materiaal waarop alle chicklit is gebaseerd. De formule is ijzersterk: een *thirty-something singleton* wordt afwisselend geplaagd door de euforie van de *shopaholic* en het zelfmedelijden van de vrouw wier biologische klok vergeefs de laatste jaren aftikt. Ze zoekt een sprookjesprins in de

grote stad, waar de weinige overgebleven aantrekkelijke vrijgezellen van hun bindingsangst een lifestyle hebben gemaakt. De oorspronkelijke formule is zo sterk dat Bridget Jones en *Sex and the City* voor veel vrouwen een voorbeeld zijn geworden, want het leven bootst soms de kunst na. Jonge vrouwen lopen met hun tasje te zwaaien à la Carrie Bradshaw of stellen zich aan à la het domme blondje Bridget Jones.

De meeste columnisten van nu hebben wel wat aan deze voorbeelden te danken, en de markt van roze chicklitboekjes begint aardig verzadigd te raken. Met zo veel imitaties wordt het voor uitgevers steeds moeilijker om een nieuw succes te vinden, tenzij ze buiten de gebaande paden gaan zoeken. De ontdekking van het komende seizoen, Catherine Sanderson met haar debuut *Petite Anglaise*, komt niet uit de gevestigde media. Sanderson begon in 2004 een weblog, een Engelstalige internetcolumn over haar leven in Parijs. Geleidelijk kreeg

ze meer lezers, tot haar werkgever haar ontsloeg omdat ze onder werktijd een blog bijhield. Het ontslag kwam in de kranten, haar lezerskring groeide explosief en een grote uitgever vroeg haar om een boek van haar blog te maken. Haar verhaal gaf een nieuwe draai aan de chicklitformule.

Sandersons blog, *Petite Anglaise*, is een zeldzaamheid op het internet. Er zijn tienduizenden blogs waarop internetters hun dagboek bijhouden, vertellen over hun hobby's of hun politieke meningen ventileren. De meeste zijn niet te lezen, tenzij je een soortgenoot bent. *Petite Anglaise* is daarentegen voor iedereen die kan en wil lezen. Sandersons blog is het verhaal van een jonge Britse vrouw die van jongs af aan al weg wilde uit Yorkshire en in Frankrijk wilde leven. Op school richt ze haar programma zo in dat ze stage kan lopen in Frankrijk. Ze is het type dat zich pas in een ander land vrij voelt.

Dankzij haar tweetaligheid krijgt ze een secretariële baan op een Brits advocaten-

kantoor in Parijs. Ze wordt verliefd op een Fransman, die ze Mr. Frog noemt, naar het Britse gebruik Fransen voor *frogs* te verslijten, en ze krijgen een dochtertje. Toch blijft er iets provisorisch aan het gezinnetje kleven. Hij heeft geen zin om Mrs. Frog van haar te maken; hij komt elke avond laat uit zijn werk en ploft uitgeput voor de tv neer. Sanderson zoekt onderwijl via haar blog gezelschap, want er vormt zich een vaste schare lezers wier reacties van *Petite Anglaise* een soort virtuele huiskamer maken. Tot ze een andere man ontmoet, Mr. Frog opstapt en ze haar baan kwijtraakt. Op een uitkering schrijft ze verder aan haar blog, tot haar een contract voor een boek wordt aangeboden.

Catherine Sanderson (35) heeft net het definitieve manuscript van haar boek ingeleverd wanneer ik haar ontmoet in haar favoriete stukje Parijs, het noordoostelijke Belleville, waar de huizen nog te betalen zijn, de eethuisjes nog niet zijn bedorven

door toeristen en waar arbeiders, Noord-Afrikanen en kunstenaars gemoedelijk langs elkaar heen leven. Sanderson is niet moeilijk te herkennen met haar perzikhuid en haar lange blonde haar, waar ze tijdens het gesprek langzaam een vlecht in draait. Dit is haar eerste interview als schrijfster, en ze moet duidelijk nog wennen aan de gedachte dat *Petite Anglaise* op het punt

‘De ironie is dat ik door *Petite Anglaise* weer meer met expats omga. Er gaan weken voorbij dat ik amper Frans spreek.’

staat de virtuele wereld te verruilen voor de echte. We lunchen in een brasserie waar de klok boven de bar stilstaat, en we praten over haar blog.

“Aanvankelijk ging *Petite Anglaise* vooral over de aspecten van Parijs die je als *a fish out of the water* opvallen,” vertelt Sanderson. “De manier waarop Parijzenaars zich gedragen: die ijzige laag die onder de formele vriendelijkheid ligt. Of de krankzinnige bureaucratie. Als je uit Engeland komt, is het grappig hoe Fransen het beetje Engels dat ze in hun taal toelaten, verbasteren. Van Spiderman maken ze zoiets als Spiedermann. Mijn naam bleek onuitspreekbaar en daarom noemden ze me liever ‘het Engelse vrouwtje’: ‘petite anglaise’. Nu schrijf ik niet zoveel meer over zulke onderwerpen.

“Na tien jaar Parijs kijk ik er anders tegenaan. Eerst gaf ik Engelse les, en de meeste mensen met wie ik omging, hadden ook zo’n soort baantje. Ik ging alleen met expats om, maar daarvoor was ik niet ▶

► naar Frankrijk gegaan. Ik wilde opgaan in Parijs. Het hielp dat ik met een Fransman ging samenwonen en een kind kreeg. Ik spreek Engels met mijn dochter, maar het is een Frans kind. Ze gaat naar een Franse school, haar vader is Frans, en ze heeft één paar Franse grootouders, bij wie ze vaak loeert. In dit land spelen de grootouders bij de opvoeding een belangrijke rol.

"Toch ben ik geen Française geworden. De ironie is dat *Petite Anglaise* ervoor heeft gezorgd dat ik nu weer meer met expats omga. Er is in Parijs een flinke Engelstalige *blogging scene*, en die mensen leerde ik eerst via internet kennen en daarna in het echt. Er was een tijd dat ik bijna was vergeten hoe Engels klonk, en dat ik ervan droomde door een Britse supermarkt te dwalen waar van die dingen staan die je als kind al lekker vond. Nu gaan er weken voorbij dat ik nauwelijks Frans spreek.

"Een expat maakt een cyclus door. Eerst emigreer je omdat je afstand wilt nemen van je geboortegrond. Je krijgt de kans een nieuwe versie van jezelf uit te vinden; dat had ik ook al toen ik naar de universiteit ging. Maar hoe meer je naar jezelf kijkt, hoe meer je de patronen in je eigen gedrag gaat zien. En na verloop van tijd merk je dat je toch altijd een buitenstaander zult blijven, zeker in Frankrijk, en dat je moet oppassen geen karikatuur te worden – het Engelse vrouwtje. En zo leid je altijd een dubbelleven. Hier ben ik de *petite Anglaise*, terwijl ik in Engeland de vrouw ben die zo nodig naar Frankrijk moest."

Dubbelleven. Het is een woord dat vaak zal vallen tijdens deze lunch. En dat is niet verwonderlijk bij een schrijfster die op haar blog graag vermeldt wat voor sexy ondergoed ze aantrekt, maar die al dichtklapt bij een vraag over de manier waarop ze haar nieuwe vriend leerde kennen, want dat komt te dichtbij.

"Een blog schrijven is een vorm van dubbelleven. Het gaat over dingen die ik meemaak, en daarom lijkt het heel direct en echt. Maar het is sterk geregisseerd en geselecteerd. Wanneer ik niets meemaak – zoals iedereen – ga ik dat niet opschrijven. Ik schrijf alleen een stukje wanneer er iets te melden valt. Daardoor lijkt mijn leven veel boeiender dan het is. *Petite Anglaise* heeft altijd het slimme antwoord waar ik zelf pas vijf minuten later op kom, wanneer het al te laat is. Nu ik boeken schrijf, is er nog een filter bij gekomen, want nu komt het voor dat ik liever iets bewaar voor la-

ter, terwijl ik het vroeger meteen voor mijn blog had gebruikt."

Slim, sexy en druk. Wie zou dat niet de hele tijd willen zijn? Is dit de reden waarom ze haar blog is begonnen?

"Ik begon het blog bij te houden toen mijn dochter een half jaar oud was. Dat is zo'n moment waarop je een nieuw evenwicht in je leven probeert te vinden. Je ziet het bij veel vrouwen. Ik voelde me opgesloten, en het blog was een uitweg. Ik vond het leuk om te doen, en ik kreeg al snel reacties van lezers. *Petite Anglaise* kreeg zelfs fans. Ik schreef over mijn leven in Parijs, over mijn Engelse verleden, maar ook over de manier waarop mijn leven met Mr. Frog was vastgelopen. Het symbool daarvoor was zijn onwil om te trouwen. Dat zou voor mij niet alleen een hoop formele dingen makkelijk hebben gemaakt, het was ook een teken geweest dat onze relatie nog toekomst had. Lezers gaven mij adviezen over hoe ik hem zover kon krijgen, maar ergens hoopte ik dat hij zou lezen hoe ontevreden ik was, en dat hij zou zien dat anderen daar begrip voor hadden. De ironie was echter dat hij mijn blog nooit las. Uit zijn ooghoek zag hij wel dat ik achter de pc zat terwijl hij tv keek, maar hij had het of te druk of hij was te moe om er eens naar te kijken. En toen hij er eens wat van had gelezen, vroeg hij alleen of ik Mr. Frog niet wat sympathieker kon neerzetten. Het vreemde is dat hij nu wel mijn blog volgt, nu we niet meer samen zijn."

Sandersons blogverhalen over de problemen in haar relatie hadden een onbedoeld gevolg. Een andere man wierp zich op als de man die haar echt begreep. Hij had in elk geval haar blog gelezen. Ze begonnen een affaire die op niets uitliep, behalve dat Sanderson na afloop er alleen

voor stond, want Mr. Frog was inmiddels opgestapt. Die geschiedenis vormt de rode draad in de roman *Petite Anglaise*, die begin januari in ons land verschijnt, nog voor de Engelse uitgave. In de loop van het voorjaar zal Sandersons boek in vele talen verschijnen, en het kan nooit lang duren voor de filmrechten zijn verkocht, want volgens de buzz heeft Sanderson de nieuwe *Bridget Jones* geschreven.

"Het is wel vreemd om een boek te hebben geschreven dat als chicklit de wereld wordt in gestuurd, want ik ben zelf nauwelijks thuis in het genre. Het is een cynische business, maar het belangrijkste is dat mijn boek overal in de winkel komt te liggen. Mijn volgende boek wil ik een meer literaire vorm geven, wat verder weg van wat ik zelf heb meegemaakt. Als je alleen materiaal uit je eigen leven gebruikt, zul je op een gegeven moment op zoek naar nieuwe belevenissen moeten, en dat lijkt me nogal geforceerd.

"Het merkwaardige is dat de Britse en Amerikaanse uitgevers anders tegen *Petite Anglaise* aan kijken. Voor Penguin gaat het over man-vrouwrelaties, terwijl er in Amerika meer nadruk wordt gelegd op de dubbele rollen die de vrouw speelt. Ze is moeder, maar ze zoekt ook een man. En daar komt het bloggen nog bij. Alles wat ze meemaakt kan materiaal voor haar blog worden. Ook komt ze vaak in situaties waar mensen haar in de eerste plaats kennen via haar blog: de slimme, snelle versie van haarzelf. Dat levert allerlei spanningen op. Eigenlijk zou ik het liefst willen weten hoe ze in Frankrijk tegen *Petite Anglaise* zouden aan kijken. Maar daar heeft tot nog toe niemand de vertaalrechten gekocht, want Fransen kan het niets schelen wat anderen van hen vinden.

"Voor Penguin is het de eerste keer dat ze een boek uitgeven dat zo dicht op het internet zit. Het gebeurt vaak dat er voor een nieuw boek een website wordt ingericht, maar bij *Petite Anglaise* is het de omgekeerde volgorde. Omdat het ook vrij dicht op de werkelijkheid zit, heb ik alle betrokkenen een enorme stapel verklaringen moeten laten tekenen, omdat de uitgeverij bang was dat iemand achteraf een claim of een klacht zou hebben. Deze keer was Mr. Frog heel tevreden, want in veel opzichten is hij eigenlijk de held van het boek. Hij maakte zich eerst nogal zorgen over wat onze dochter er later van zou vinden als ze het boek zou lezen. Nu is er alleen nog

'In Frankrijk heeft tot nog toe niemand de vertaalrechten gekocht, want Fransen kan het niets schelen wat anderen van hen vinden.'

de vraag wat er gebeurt als de filmrechten worden verkocht. Dan heb ik geen greep op wat er met het script gebeurt. En als ze van Mr. Frog de *bad guy* maken, zouden we een hoop aan onze dochter hebben uit te leggen, vooral ook omdat beelden een heel directe indruk maken.”

Voor de lezer is de blogversie van *Petite Anglaise* een onschuldige verslaving. Het is alsof je twee of drie keer per week een brief krijgt van iemand die jij wel kent, zonder dat die jou hoeft te kennen. Het zijn amussante brieven, intiem, vertederend (wanneer het over haar dochter gaat) en soms ook een beetje kluchtig, want Sanderson spaart zichzelf niet. De roman is een ander verhaal. Het boek valt te lezen als een waarschuwing tegen het leven op het internet. Als Sandersons alter ego 's avonds maar had geprobeerd met haar man te praten, in plaats van op het internet te zitten, had ze haar gezin bij elkaar kunnen houden. Al had ze dan wel eerst de tv onklaar moeten maken.

Maar misschien moeten we in *Petite Anglaise* helemaal geen *cautionary tale* zien. Het is gewoon een beschrijving van hoe het wereld er tegenwoordig uitziet, met het alomtegenwoordige internet. We kunnen ook niet anders verwachten van een schrijfster die haar nieuwe vriend via een datingsite vond, en toen pas ontdekte dat hij bij haar in de straat woonde. Daarom vraag ik Sanderson naar haar dochter. Hoe voorkomt ze dat haar vierjarige kind straks het internet gaat aanzien voor de realiteit? Sanderson lacht.

“Ze is nu al heel handig met de computer en speelt graag op kindersites. Ik vind van mezelf dat ik soms te veel tijd doorbreng op het internet, maar ik probeer wel te voorkomen dat zij te lang achter de pc zit. Dat is ongezond. Wat ik ervan zou vinden als zij op haar twaalfde haar eigen blog begon? Ik zou haar wel willen waarschuwen, en ik zou willen weten wat voor informatie ze over zichzelf prijsgeeft. Want op het internet kan iedereen bij je naar binnen kijken. Dat heb ik zelf ondervonden. Maar ik kan haar natuurlijk moeilijk verbieden iets te doen dat ik zelf ook heb gedaan.” |

Catherine Sandersons blog:
www.petiteanglaise.com

Catherine Sanderson: *Petite Anglaise; Verliefd op Parijs. Verschijnt begin januari bij Cargo/De Bezige Bij. €17,90.*